

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.374/2009/2.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Palánki Zsolt ügyvéd által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti lakos felperesnek - a Dr. Csala Ildikó ügyvéd által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti lakos alperes ellen hibás teljesítésből eredő kár megtérítése iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2009. április hó 17. napján kelt 2.P.22.464/2007/29. sorszámu - 2.P.22.464/2007/30. számú végzéssel kijavított - ítélete ellen az alperes részéről 31. sorszámu alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **részben megváltoztatja** és az alperes marasztalásának összegét 3.100.000,- (Hárommillió-egyszázezer) Ft-ra, valamint ennek elsőfokú ítélet szerinti mértékű és tartamú kamatára leszállítja.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 182.100,- (Egyszáznyolcvankettőezer-egyszáz) Ft-ra felemeli, egyben megállapítja, hogy az ezt meghaladóan felmerült, állam terhén maradó le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összege 186.000,- (Egyszáznyolcvanhatezer) Ft.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 24.400,- (Huszonnégyezer-négyszáz) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, míg 186.000,- (Egyszáznyolcvanhatezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az alperes 2006. november 9. napján megkötött szerződéssel elvállalta a felperes tulajdonában álló **(település, Tanya 1....** szám alatti ingatlanon létesülő felépítmény teljes tetőszerkezetének kivitelezését - beleértve a cserepezést is -

800.000,- Ft anyagköltség nélküli vállalkozói díj ellenében 2006. december 15-i befejezési határidő mellett. A szerződés megkötésekor az engedélyes terv az alperes rendelkezésére állt. Az alperes a kivitelezést a felperes által beszerzett, nagyobbrészt általa válogatott anyagok felhasználásával megkezdte, azonban azt nem fejezte be, onnan 2006. decemberében a tető bevédeése nélkül levonult. Az alperes a 2006. december 21. napján készült „Emlékeztető” elnevezésű okiratban a hibás kivitelezés tényét, 400.000,- Ft díjelőleg felvételét, valamint, hogy a felhasznált anyagok bruttó vételára 2.733.949,- Ft volt, elismerte. Vállalta, amennyiben a tetőt javítani nem lehet, a faanyagot saját költségén pótolja. A felperes 2007. február 19. napján a tetőszerkezet hibáinak javíthatatlanságára hivatkozással az alperest a felmerült anyagköltség és vállalkozói díjelőleg megfizetésére hívta fel kártérítés jogcímén. A felperes a Hódmezővásárhelyi Városi Bíróságon Pk.50.851/2007. szám alatt előzetes bizonyítást kezdeményezett. Ennek során **(szakértő személyneve)** kijelölt igazságügyi építési és ingatlanforgalmi szakértő adott véleményt, melyben megállapította, hogy a szakszerűtlen kivitelezés miatt a tetőt el kell bontani és újra kell építeni.

A felperes újabb vállalkozót bízott meg a tetőszerkezet bontásával, terv szerinti újjáépítésével mintegy 3.000.000,- Ft vállalkozói díj kikötése mellett. A kivitelezéshez szükséges teljes anyagmennyiség bruttó vételára 3.027.568,- Ft lett volna, az új vállalkozó azonban a korábban már beépített anyag 50 %-át az újjáépítés során ismételten felhasználta.

A felperes módosított keresetében összesen 6.134.514,- Ft és ennek 2007. január 1. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamata, valamint 217.000,- Ft előzetes bizonyítással összefüggésben felmerült költség megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Követelésének jogalapjaként a tetőszerkezet kivitelezésével összefüggésben hibás teljesítésből eredő kártérítésre hivatkozott. A követelt kárösszeg áll 400.000,- Ft vállalkozói díjelőlegből, amit a felperes az alperesnek már megfizetett, 5.734.512,- Ft bontással és újjáépítéssel összefüggésben felmerülő vállalkozói díjból, valamint anyagköltségből, amelyet az előzetes bizonyítás során az eljáró szakértő munkált ki.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a felek között létrejött vállalkozási szerződés kapcsán hibásan teljesített, azonban hivatkozott a felperes kivitelezésre vonatkozó szakszerűtlen iránymutatásaira, tervtől eltérő igényeire, a szolgáltatott faanyag nem megfelelő minőségére, a kőműves munka kiviteli problémáira és a megfelelő terv hiányára. Érvelése szerint mindezek következtében az építkezésről való levonulással a szerződéstől - jogszerűen - elállt. Állította, hogy az „Emlékeztető” elnevezésű okiratot fenyegetés hatására írta alá.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével 3.451.270,- Ft és ennek 2007. január 1. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatának megfizetésére kötelezte az alperest, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az előzetes bizonyítással összefüggésben felmerült felperesi költségeket a perköltségben számolta el. Határozatának indokolása szerint a felek a teljes tetőszerkezet kivitelezésére kötöttek vállalkozási szerződést, amelyet az alperes - az Emlékeztetőben is elismerten - hibásan teljesített. A kimentés körében felhozott

alperesi hivatkozásokat alaptalannak ítélte. Úgy foglalt állást, hogy az alperes azon állítását, miszerint az Emlékeztetőt fenyegetés hatására írta volna alá, nem tudta bizonyítani. A kiviteli terv hiányával kapcsolatos alperesi hivatkozással összefüggésben hangsúlyozta, hogy a perben eljáró igazságügyi szakértő a kivitelezéshez a rendelkezésre álló engedélyes tervet elegendőnek tartotta.

Megállapította, hogy az alperes által felhasznált anyag hibás volt, miután azonban annak egy részét a vállalkozó maga válogatta, illetőleg a további rész minőségére nem panaszkodott, anyaghibára alappal nem hivatkozhat. Nem tudta bizonyítani továbbá az alperes, hogy a megrendelő olyan szakszerűtlen utasításokat adott volna, amelyek a hibás teljesítéshez vezettek. Tényként állapította meg, hogy az ácsmunka megkezdését megelőzően elkészült kőműves szakipari munkák nem voltak megfelelő minőségűek, ezzel kapcsolatos ellenőrzési, illetőleg figyelmeztetési kötelezettségét viszont a vállalkozó elmulasztotta, a hibákat a felperes felé nem jelezte. Mindezek következtében a hibás teljesítésből eredő kártérítési kötelezettség alól nem mentesülhet. A szakértői véleményt alapul véve a tetőszerkezet hibáinak kijavítására lehetőség nem volt, azt újjá kellett építeni, így a felperes a szerződéstől alappal állhatott el. Az elállás következtében az alperes köteles a részére átadott vállalkozói díjelőleg visszafizetésére. Ilyen jogcímen 200.000,- Ft megfizetésére kötelezte az alperest azzal, hogy az ezen felüli 200.000,- Ft vonatkozásában a peres felek között tartozásátvállalás jött létre, tehát tényleges teljesítés nem történt, így ennek visszafizetésére az alperes nem kötelezhető. A felperes hibás teljesítésből eredő káraként 2.200.000,- Ft vállalkozói díjat, valamint 1.051.270,- Ft anyagköltséget számolt el. A vállalkozói díj összegét az új kivitelező részére ténylegesen megfizetett díjjal egyezően határozta meg, míg az anyagköltséget a szakvéleményben meghatározott összeg fele részében, figyelemmel arra, hogy az alperes által beépített anyag 50 %-a újra felhasználható volt.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést annak részbeni megváltoztatása és a kereseti kérelem teljes elutasítása érdekében. Fellebbezési érvelése szerint a kivitelezés a felperes cél- és szakszerűtlen utasításai következtében nem az engedélyezett terveknek megfelelően történt, de a rendelkezésre bocsátott látványterv is elnehezítette a munkavégzést. Az alperes folyamatosan jelezte a felperes felé, hogy igényei szerint a kivitelezés nem történhet meg. Ugyancsak jelzéssel élt a kőműves munkák hibáit, hiányosságait illetően. Állította, hogy az általa válogatott anyag megfelelő minőségű volt, szemben a felperes által rendelkezésre bocsátottal. A fenyegetéssel kapcsolatos elsőfokú eljárásbeli tényelődadásának bizonyítására felhozott tanúvallomásokat kérte úgy értékelni, amelyek állításait - ha közvetetten is - alátámasztják. A felperes által az alperes részére teljesített 200.000,- Ft-ról állította, hogy az nem vállalkozói díjként, hanem utazási költségtérítésként került megfizetésre. Végül hivatkozott arra, hogy a tető kivitelezését végző újabb vállalkozó csupán 2.000.000,- Ft átvételét ismerte el.

A fellebbezés részben alapos.

Az alperes fellebbezésében nem vitatta a hibás teljesítés tényét, védekezése a kimentés körében került előterjesztésre. A hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése

miatti, Ptk. 310. §-a szerinti felelőssége alól arra hivatkozással kívánta magát kimenteni, hogy a hibátlan teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Elsősorban arra hivatkozott, hogy a felperes nem az engedélyezett tervek szerint építtette a felépítményt, ami érintette a tetőszerkezetet is. Ezen túlmenően az alperes kiviteli tervek és megfelelő számítások hiányában végezte a munkát, melyek következtében a munkavégzés „jelentősen elnehezült”. Az előzetes bizonyítás során készült és a Pp. 211. § (1) bekezdése folytán a perben felhasznált szakértői vélemény alátámasztotta azt az alperesi állítást, miszerint az ingatlan kivitelezése eltért az engedélyes tervdokumentációtól, ezt a körülményt azonban az alperesi munkavégzés szempontjából a szakértő nem tartotta lényegesnek. Kifejtette: „A tervtől való eltérés ellenére a kivitelezési munkákat szakszerűen el lehetett volna végezni” (szakvélemény 6. oldal). Személyes meghallgatása során a szakértő arról nyilatkozott, önmagában a kiviteli terv hiánya sem játszott szerepet abban, hogy a kivitelezés szakszerűtlenül történt. Utalt arra is, ha ez a munkavégzéshez hiányzott az alperesnek, úgy a munkát nem kellett volna elvállalnia (20. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). A kialakult bírói gyakorlat szerint, amennyiben a vállalkozó a kivitelezést megfelelő tervdokumentáció nélkül végzi, ezzel a terv hiányából eredő műszaki és jogi következményeket magára vállalja, ezért az ebből eredő bármely rendellenességért a felelőssége fennáll (BDT 2008/11/185. számú jogeset). Kétségtelen, hogy a perbeli átalánydíjas vállalkozási szerződésben megfogalmazottak ugyan a műszaki tartalom szempontjából elnagyoltak, az azonban nyilvánvaló, hogy az alperes a már elkészült engedélyes tervek alapján vállalkozott a munkavégzésre. Mivel a szerződéskötéskor a megelőző munkálatok kivitelezése még folyamatban volt, az alperes a ténylegesen megvalósuló alépítmény tekintetében vállalta el a tetőszerkezet készítését, munkavégzése szükségképpen a megvalósuló épület méreteihez, állapotához igazodott. Az időközbeni kisebb tervmódosítások a munka érdemét nem érintették. Amennyiben az alperesi vállalkozó nem kellő gondossággal tanulmányozta át a rendelkezésre álló műszaki tervdokumentációt, annak alapján nem mérte fel pontosan a vállalt munkaterheket, ez az ő kockázata körébe esik. Utóbb az engedélyes tervek teljes körű megismerésének hiányára alappal nem hivatkozhat. A kivitelező alapvető kötelezettsége a tervdokumentációnak megfelelő megvalósítás. A terv lényegében a megrendelő utasítása, ezért a vállalkozót terheli a terv megvizsgálásának kötelezettsége, és ha az - mint megrendelői utasítás - célszerűtlen vagy szakszerűtlen, erre a tényre a megrendelőt figyelmeztetni köteles. A bírói gyakorlatban érvényesülő szigorú elvárás, hogy a kivitelező már a szerződés megkötésének időpontjában részletesen tanulmányozza át a tervdokumentációt, és tervhiba esetén figyelmeztetési kötelezettségének tegyen eleget. Ha ezt elmulasztja, vagy olyan hibát, melyet kellő gondosság mellett észlelhetett volna, nem ismert fel, illetőleg erről a megrendelőt nem tájékoztatta, ezzel a jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, ezért a megrendelővel szemben kártérítési felelőssége fennáll (Legfelsőbb Bíróság GK 54. számú állásfoglalás). A kifejtettekből következően megállapítható, hogy az alperes hivatkozása a kimentés körében az engedélyes tervdokumentációtól való eltérés, valamint a kiviteli tervek, illetőleg megfelelő számítások hiánya tekintetében nem vezetett eredményre.

Ugyancsak nem hivatkozhatott az alperes a kimentés körében alappal a kőműves munkák hiányosságaira sem. A szakértő véleménye szerint a kőműves munka hibáját az alperesnek észlelnie kellett, az számára felismerhető volt, ezért a hibák kijavításáig saját munkavégzését fel kellett volna függesztenie (szakértői nyilatkozat 20. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). Az alperes állítása szerint e hibákat jelezte a felperesnek, a tetőszerkezetet azonban - mint azt a peradatok egyértelműen alátámasztják - ennek ellenére elkészítette. A Ptk. 393. § (1) és (2) bekezdése értelmében a megrendelő a munkahelyet munkavégzésre alkalmas állapotban köteles a vállalkozó rendelkezésére bocsátani, aki a munka megkezdését mindaddig megtagadhatja, amíg a megrendelő e kötelezettségének nem tesz eleget, az általa megszabott megfelelő határidő letelte esetén pedig elállhat a szerződéstől. Ezek a szabályok akkor is irányadók, ha a felek a munkahely fokozatos átadásában állapodtak meg. Az alperesnek tehát mindaddig, amíg a felperes nem biztosította a tetőszerkezet teljes körű, megfelelő minőségű kiépítéséhez szükséges, erre alkalmas munkahelyet, a munkavégzést meg kellett volna tagadnia. Mivel ez nem történt meg, a hibás teljesítésével okozott károkért - más vállalkozók hibájától függetlenül - helyt kell állnia.

Az alperes nem tudta bizonyítani azt sem, hogy figyelmeztette volna a felperest a Ptk. 392. § (1) és (3) bekezdésének megfelelően arra, hogy alkalmatlan a kivitelezéshez rendelkezésre bocsátott anyag, vagy célszerűtlen, szakszerűtlen a megrendelő utasítása. A fellebbezési állítás szerint az alperes jelezte a felperes felé, hogy a tetőszerkezet „balesetveszélyes”, a munkavégzést azonban annak ellenére folytatta, hogy a Ptk. 392. § (4) bekezdése szerint ilyen esetben a vállalkozó semmiképpen nem végezheti tovább a kivitelezést, még a megrendelő kockázatára sem. Következésképpen a megrendelő figyelmeztetésének bizonyítása sem vezethet a vállalkozó kártérítési felelősség alóli mentesüléséhez. Az alperes azonban azt sem bizonyította, hogy a felperest figyelmeztette volna arra, az anyag egy része nem megfelelő minőségű, a felperes egyes utasításai pedig szakszerűtlenek.

A per érdemi eldöntése szempontjából nem bír jelentőséggel az a körülmény, hogy az alperes téli időszakban egyedül vállalta fel a munkavégzést. Főszabály szerint ugyanis a munka megszervezése kizárólagos jelleggel a vállalkozó feladata, ha tehát az alperes nem gondoskodott megfelelő számú közreműködőről, ez a mulasztása az ő felelőssége körébe tartozik (Ptk. 391. § (1) bekezdés).

A kereset összecszerűségét illetően - miután a kimentés körében felajánlott alperesi bizonyítás eredményre nem vezetett - a következőkből kellett kiindulni. Miután az alperes a felperes részére alkalmatlan szolgáltatást nyújtott, a felperesnek az általa már teljesített vállalkozói díj visszajár. Kártérítésként pedig igényt tarthat a bontási költségre, az újra fel nem használható anyag értékére, arra az értékkülönbözetre, amely a tönkrement és a beszerezett új anyag ára között mutatkozik, végül a munkát újra elvégző vállalkozó és az alperes vállalkozói díja közötti különbségre.

A felsorolt tételek közül az elsőfokú bíróság tévedett, amikor csupán 200.000,- Ft összegű vállalkozói díj visszatérítéséről rendelkezett. Az elsőfokú eljárásban ugyanis nem volt vitatott, hogy 400.000,- Ft teljesítése történt meg. A per eldöntése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy ebből csupán 200.000,- Ft-ot adott át a

megrendelő közvetlenül az alperesi vállalkozónak, míg további 200.000,- Ft teljesítése a vállalkozó egy hitelezőjének részére történt meg - a megrendelő és a hitelező között fennálló pénzügyi kapcsolatban - beszámítás útján. Az elsőfokú eljárás során e hitelező tanúvallomásában egyértelműen elismerte, hogy ilyen módon a felperes részéről az alperes tartozásának kiegyenlítése céljából történt teljesítés, amellyel ezen összeg erejéig az alperes perben nem álló hitelező felé fennálló tartozása megszűnt. Tehát a vállalkozói díj teljesítése 400.000,- Ft erejéig történt meg. Ezt a tényt a felek által kölcsönösen aláírt „Emlékeztető” is rögzíti, amelyről az alperes nem tudta bizonyítani, hogy fenyegetés hatására írta volna alá, s az abban foglaltak valótlan tényeket tartalmaznának. Az e körben tett alperesi tényállításokat a tanúvallomások még közvetetten sem támasztják alá.

A bontási költség az aggálytalan szakértői vélemény alapján kerekítéssel 500.000,- Ft-ban vehető figyelembe.

Az új tető kivitelezést végző vállalkozó perbeli nyilatkozata szerint bontással és cserepezéssel együtt a teljes munkadíja mintegy 3.000.000,- Ft-ot tesz ki ((**tanú személyneve**) tanúvallomása 13. számú jegyzőkönyv 4. oldal). A vállalkozói díj összegének meghatározása szempontjából nem bír jelentőséggel, hogy a tanúvallomás megtételéig ebből a megrendelő mennyit teljesített. Az újjáépítés bontás nélküli költsége tehát 2.500.000,- Ft-ban számítható. A szakértői vélemény szerint (10. oldal) azonban az egyes vállalkozói díjak között 30-40 %-os eltérés is mutatkozhat. Miután az alperes 800.000,- Ft és az új kivitelező 2.500.000,- Ft összegű vállalkozói díja között jelentős eltérés van, az ítéltábla a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdése szerinti mérlegeléssel a szakértői vélemény alapján az újabb vállalkozói díjat 40 %-kal csökkentve, 1.500.000,- Ft-ban vette figyelembe. Az így számított vállalkozói díj és az alperes díja között tehát 700.000,- Ft különbség mutatkozik, amelyre a felperes hibás teljesítésből eredő kártérítés jogcímén igényt tarthat.

A szakértői vélemény szerint az újjáépítéshez szükséges anyagköltség kerekítéssel 3.000.000,- Ft-ban vehető figyelembe. Ebben az összegben a szakértő nem szerepeltette az újrafelhasználható anyagok értékét, miután a szakértői vélemény elkészítésének időpontjában az újabb kivitelezés még nem történt meg. (**tanú személyneve**) tanúvallomása alapján azonban megállapítható (13. számú jegyzőkönyv), hogy az alperes által elkészített tetőszerkezet anyagának 50 %-a újra felhasználható volt, így a 3.000.000,- Ft-os költségből 1.500.000,- Ft a felperes kára. Következésképpen hibás teljesítésből eredő kártérítés jogcímén 1.500.000,- Ft újjáépítés során szükséges felmerült anyagköltség terhelhető az alperesi kivitelezőre.

A fentiek alapján a felperes keresete az alábbiak szerint megalapozott:

- 1.) 400.000,- Ft vállalkozói díj visszatérítés
- 2.) 500.000,- Ft bontási költség
- 3.) 700.000,- Ft vállalkozói díjkülönbözet
- 4.) 1.500.000,- Ft anyagköltség

Összeadva a fenti tételeket 3.100.000,- Ft alperesi tartozás mutatkozik.

A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, a megfellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával részben megváltoztatta, az alperes marasztalásának

Pf.I.20.374/2009/2.szám

összegét 3.100.000,- Ft-ra és ennek az elsőfokú ítéletben írt mértékű és tartamú kamataira leszállította.

A részbeni megváltoztatás következtében módosult a feleket terhelő illetékfizetési kötelezettség mértéke is. Így a Pp. 81. § (1) bekezdésének megfelelően a felperes által - pernyertessége arányában - fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét a másodfokú bíróság 182.100,- Ft-ra felemelte, egyben megállapította, hogy a felperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán előzetesen le nem rótt (Itv. 59. § (1) bekezdés) illetékből az alperes pernyertességének mértékéhez igazodó 186.000,- Ft elsőfokú eljárási illeték az alperes személyes költségmentessége folytán az állam terhén marad (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §). Mivel az elsőfokú eljárásbeli pernyertességi arányok a másodfokú döntéssel jelentősen nem módosultak, az ítéltábla a perköltség tekintetében hozott elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

A peres felek másodfokú eljárásbeli pernyertességi arányának megfelelően (Pp. 81. § (1) bekezdés) rendelkezett az ítéltábla az alperes által le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről, figyelembe véve, hogy a személyes költségmentességben részesült alperes eredményes fellebbezésének arányában illetékviselésre a fentebb kifejtettek szerint nem kötelezhető, az ehhez igazodó illeték az állam terhén marad.

Miután a fellebbezési szakban a nagyobb részt pernyertes felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, a másodfokú bíróság a perköltség viseléséről való rendelkezést mellőzte.

Szeged, 2009. november hó 27. napján

Dr. Mányoki Zsolt sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Hámori Attila sk.
táblabíró